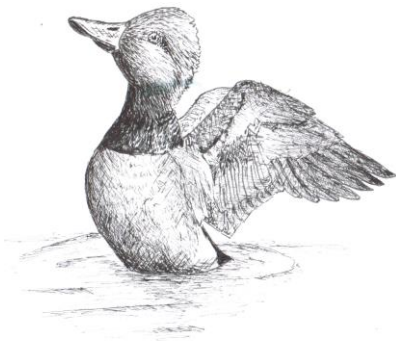

Moudivláček

Obsah

- Zápis z členské schůze MOS 2
- Mapování moudivláčků 5
- Z Malé Lipové 7
- MOS na AFO 8
- Zajímavá pozorování 8
- Přestavba ORNIS 9
- Pro chytré hlavy 10
- Exkurze MOS 10
- Zapojte se do správních řízení 11
- Půjčte si vybavení 12
- Publikujte 12
- Videokanál MOS 12

Vážení čtenáři,

studenější jaro se probouzí v plné síle a s ním i ptačí sezona. Některé druhy jako ťuhýci obecní nebo chřástali polní teprve přiletí, jiné druhy už krmí vyvedená mláďata. Rozdíl v načasování hnízdění se odráží i v hlasech, které venku můžeme slyšet. Kde je ten březnový věčně ukecaný zpěv brhlíka lesního nebo sýkory koňadry? U nás je vystřídán zpěv rehka zahradního a slavíka obecného. Ptáci nezpívají na jaře stejně, po párování aktivita klesá, a proto je každý týden jiný. Později v sezoně zpívají zpravidla jen nezadaní ptáci a pozdní migranti. Osobně už se nemůžu dočkat na pozdní migranty z Asie – lejsky malé, hýly rudé a budničky zelené. Výzkumný terénní víkend (VTV) v Jeseníkách na konci května bude skvělá příležitost, jak na ně narazit.

Před domem jsem si poslední týden všiml znovu aktivně zpívajícího kosa černého. Každý kos zpívá podobně, ale tento ve své koncovce imituje zpěv rehka domácího, tak ho poznám. Přemýšlím, proč znovu zpívá – jestli mu samičku neulovila okolo potulující se kočka? Chudáci mláďata, teď by je zrovna rodiče krmili na hnízdě... Ale tentokrát jsem výjimečně kočku křivdíl. Další den procházím okolo sousedova domu, který si ke garáži přistavuje další patro s okny, a přímo pod novým oknem nacházím mrtvou samici kosa, jen pár metrů od aktivně zpívajícího samce. Tak to bude nejspíš ona... Taky ji mohl ulovit krahujec, ale tohle je past a naše chyba. No nic, přeji kosovi, aby stihl ještě najít další samičku a stihnout náhradní hnízdění. Popřejme si krásné jaro plné ptačích zážitků s minimem zásahů člověka ať už ve formě pobíhajících koček nebo nezabezpečených skleněných ploch.

Ondřej Belfín

Zápis ze členské schůze Moravského ornitologického spolku – středomoravské pobočky ČSO konané 4. 3. 2023

Přítomní: dle prezenční listiny

Zasedání svolala předsedkyně Moravského ornitologického spolku – středomoravské pobočky ČSO (dále MOS) Kateřina Ševčíková na 9:30. Vzhledem k tomu, že se k hodině konání nesešla nadpoloviční většina členů, byla v souladu se stanovami zahájena v 10:31 usnášeníschopná náhradní schůze. Byly projednány tyto body:

Přivítání, úvodní slovo a organizační záležitosti: Přítomné na zasedání přivítala předsedkyně MOS Kateřina Ševčíková. Seznámila je s předem zasláným programem, který byl bez doplnění o další body schválen jednomyslně. Následně předala slovo Martinovi Vymazalovi, který přítomné přivítal jménem Muzea Komenského v Přerově a seznámil je s organizačními záležitostmi. Zároveň také krátce představil pokračování přestavby Ornitologické stanice a vyjádřil přesvědčení, že další schůze proběhne již v tradičních prostorách.

Zpráva o činnosti MOS v roce 2022 a výhled do roku 2023: Rámcovou zprávu přednesla Kateřina Ševčíková. Zavzpomínala na oslavy 90. výročí založení MOS na schůzi v prosinci 2022, během níž byla schválena fúze Moravského ornitologického spolku s Moravským ornitologickým spolkem – středomoravskou pobočkou ČSO. Podklady jsou téměř připravené a těsně před odesláním na soud. MOS působí v Olomouckém kraji a okrese Kroměříž a jeho členská základna ke konci roku 2022 činila 300 osob. I nadále funguje spolkový web, videokanal MOS a facebook, k němuž podrobnosti doplnil jeho správce Jan Vidlař. V roce 2022 také vyšla dvě čísla zpravodaje Moudivláček a podařilo se ve spolupráci s Muzeem Komenského vydat dvojčíslí Zpráv MOS, které představil Martin Vymazal a společně s předsedkyní vyzval k psaní příspěvků. MOS se věnuje správním řízením u jedenácti institucí, většinou oznámených se však není důvod věnovat. Mezi nejčastější řízení v roce 2022 patřila ta ke kácení nelesní zeleně, zateplování domů, zásahy do života ptáků a zvláště chráněných živočichů, ale i zásahy do významných krajinných prvků nebo maloplošných zvláště chráněných území. MOS i nadále úspěšně spolupracuje s Výstavištěm Flora Olomouc při biologických dozorech při kácení, biologické dozory držel i během staveb na PČR v Kroměříži, při opravách bytového domu na ul. Šrobárova v Přerově a při opravách školky Husitská v Olomouci. Mimo to sepsal posudky k opravám bytového domu na ul. Krapkova v Olomouci, při bourání objektu v ptačí oblasti Libavá a k účinnosti polepů na sklech Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. MOS se ve spolupráci s ČSO stará o ptačí park Malá Lipová. V roce 2022 se vydařila jarní brigáda, ale i exkurze, byl vydán propagační letáček a před stavbou pozorovatelný, na níž už byl nyní připraven terén, jsme posoudili výskyt vstavačů vojenských. Na rok 2023 je mimo brigádu a exkurze připraveno pokračování v plánování výstavby pozorovatelný a dalšího mobiliáře, spolupráce s dalšími vlastníky pozemků, ale i příprava „plánu péče“. V roce 2022 byly členové MOS také vyzváni k mapování moudivláčků. Jelikož se

sešlo velmi malé množství dat, monitoring je prodloužen i na rok 2023 – Kateřina Ševčíková vyzvala členy k zapojení se do projektu, včetně udávání negativních kontrol. Členové se aktivně účastní monitoringu ptáků, jako jsou programy ČSO – třeba LSD, JPSP nebo Ptačí hodinka, monitoringu v ptačích oblastech, ale i kroužkování. V roce 2022 byl také uspořádán výzkumný terénní víkend Rychlebské hory zaměřený především na monitoring lejsků malých a dalších bučivých druhů, akce se zúčastnilo devět zájemců. Na rok 2023 se plánuje VTV v Jeseníkách. V roce 2022 se také podařilo uspořádat množství exkurzí, které jsou v podobném rozsahu plánovány i na rok 2023. Mezi ty nejoblíbenější patří Vítání ptačího zpěvu, procházky za slavíky, exkurze za vlhami či za „tajemstvím sousedů“, festivaly ptačtva, ale i procházky do Tovačova. Předsedkyně MOS závěrem poděkovala všem partnerům a příznivcům, ale i členům, za podporu MOS.

Zpráva o hospodaření MOS v roce 2022: Vzhledem k nepřítomnosti hospodářky MOS Jany Lukášové přednesla zprávu o činnosti na základě připravených podkladů předsedkyně MOS Kateřina Ševčíková. Hospodaření bylo v roce 2022 ziskové, dosáhlo zisku +12 866 Kč. Mezi náklady spolku patřila spotřeba materiálu na výrobu propagačních placek, mzdové náklady v podobě vyplacení tří DPP a ostatní služby (daňové priznání, pronájem, povinná inzerce zveřejnění v Obchodním věstníku ohledně fúze, tisk), mezi ostatní náklady patří poplatky za vedení účtu. Příjmy MOS byly z biologických průzkumů, dozorů a monitoringů, ale i z darů – zde patří dík paní Haně Himmerové a panu MUDr. Janu Křivskému. V roce 2022 obdržel MOS od ČSO podíl z členských příspěvků za roky 2020 a 2021. MOS má k 31. 12. 2022 majetek v hodnotě 593 266 Kč. Ke dni konání schůze byly proplaceny pohledávky v podobě půjčky Jihomoravské pobočce ČSO i závazky za nájmené. Hmotný majetek nebyl v roce 2022 kupován (viz níže).

Náklady

Spotřeba materiálu	3 647 Kč
Cestovné	327 Kč
Ostatní služby	14 273 Kč
Mzdové náklady – DPP	30 000 Kč
Daň z nemovitosti	89 Kč
Jiné ostatní náklady	1 188 Kč
Náklady celkem	524 Kč

Výnosy

Tržby z prodeje	28 500 Kč
Úroky	50 Kč
Dary	2 200 Kč
Členské příspěvky	31 640 Kč
Výnosy celkem	62 390 Kč
Hospodářský výsledek za rok 2022	+ 12 866 Kč

Stav majetku k 31. 12. 2022

Pokladna	6 728 Kč
Běžný účet	338 020 Kč
Pozemek	7 704 Kč
Zboží na skladě	1 650 Kč
Drobný hmotný majetek	101 300 Kč
Nehmotný majetek	3 364 Kč
Dohadné účty	20 000 Kč
Pohledávky	117 500 Kč
Závazky	- 3 000 Kč
Majetek celkem	593 266 Kč

Vystoupení zástupce ČSO: Novinky z kanceláře a výboru ČSO přednesla Eva Pleskotová. Nejzásadnější byla informace o novém předsedovi ČSO, kterým byl po zesnulém Jiřímu Flouskovi zvolen Tomáš Bělka. Devátým členem výboru byl koopťován Gašpar Čamlík. E. Pleskotová dále zmínila další úspěšný ročník ptačí hodinky a pozvala na exkurze ČSO. Vyzvala také k psaní příspěvků do Sylvie a k platbě členských příspěvků. Závěrem poděkovala všem dárcům ČSO, kdy dary jsou významným podílem volných peněz, se kterými ČSO hospodaří. V krátké reakci poděkoval H. Pečina ČSO a MOS za jejich činnost.

Přednáška Daniela Křenka: Praktická ochrana ptáků v IBA Beskydy: Daniel Křenek v téměř hodinové přednášce představil ochranu ptáků v CHKO Beskydy. Posluchače seznámil s předmětnými druhy chráněnými v ptačích oblastech a se studii, které sledují početnost těchto druhů či jejich biotopů a navrhuje opatření ke zmírnění negativního trendu. V závěru povídání se věnoval konkrétním druhům, např. strakapoudovi bělohřbetému nebo lejskovi malému, na nichž probíhají podrobnější studie.

D. Křenek v krátkém příspěvku seznámil posluchače s problematikou jmelí a vyzval ke sledování ptáků živících se nebo hnízdících v keříčcích jmelí.

Ornitologické zajímavosti za rok 2022: Jiří Šírek v krátkém příspěvku představil největší ornitologické zajímavosti v ČR z roku 2022. Asi největším úspěchem byl prokázání výskytu ouhorlíka černokřídleho.

Příspěvky návštěvníků schůze: K. Ševčíková představila výsledky z monitoringu úhynu ptáků u PŘF UP v Olomouci, jenž byl v roce 2022 jednou ze zakázek MOS. Budova je problematická především reflexními skleněnými výplněmi a obložení, ale i svou polohou v migračním koridoru. Kadavery ptáků jsou sbírány pravidelně od podzimu 2012, v roce 2022 byla mimo to zjišťována i přítomnost otisků po kolizích. Nejvíce uhynulých jedinců patří sýkoře uhelníčkoví, ze zvláště chráněných druhů byl v roce 2022 nalezen slavík tmavý. K nejvíce kolizím dochází během podzimní migrace. Z porovnání otisků na zabezpečených a nezabezpečených plochách v přízemí i ve vnitřních rozích vyplývá, že použité polepy jsou účinné. Přesto

budova stále zabývá, zamýšlení hodný je především poměr otisků zjištěných pohledem z exteriéru budovy a z jejího vnitřku, který je mnohonásobně vyšší.

Druhým příspěvkem K. Ševčíková bylo zhodnocení roku 2022 na odchytové akci *Acrocephalus* v CHKO Poodří. Na této tradiční akci se chytalo od poloviny července do začátku září a bylo okroužkováno 2 533 jedinců 53 druhů, což je v porovnání se sedmi předchozími ročníky vůbec nejnižší počet. Nejpočetnějším druhem byl rákosník proužkovaný, mezi zajímavosti patřil chřástal malý nebo hýl rudý. Ze zahraničních kroužkovanců byl kontrolován strnad rákosní s rakouským kroužkem a rákosník obecný s francouzským kroužkem. Zajímavé byly i odchty mimo hlavní linii, unikátní byly především podmínky pro bahňáky, jichž se podařilo okroužkovat velké množství.

Ukončení schůze: Pan Pečinka požádal o zveřejnění prezentace na webu MOS, předsedkyně souhlasila. Předsedkyně MOS poděkovala všem účastníkům schůze a popřála jim úspěšný rok 2023. Schůze byla ukončena 13:20, následovala neformální posezení v restauraci Za Mlýnem.

Zapsala: Kateřina Ševčíková, ověřil: Jiří Šafránek

Zapojte se do mapování moudivláčků!

V loňském roce MOS po vzoru Jihomoravské pobočky ČSO vyzval své členy k mapování moudivláčků, jehož cílem mapování je získat poznatky o početnosti, rozšíření a ekologii moudivláčka lužního na jižní a střední Moravě. Motivací je především fakt, že početnost tohoto pěkného druhu pěvce silně ubývá v celém jeho areálu, a proto chceme zachytit současný stav jeho početnosti u nás, případně zjistit, zda v některých oblastech nedošlo k jejímu poklesu oproti historickým údajům. Vzhledem k tomu, že se údajů o moudivláčcích moc nesešlo (v databázi Avif za rok 2022 44 záznamů pro Olomoucký kraj, a to z tradičně navštěvovaných lokalit, jako Tovačov, Chomoutovské jezero apod.), rozhodli jsme se mapování prodloužit i na letošní rok. Metodika, kterou si můžete pročíst níže, není náročná. Stačí vyrazit do přírody a koukat kolem sebe. A nezapomeňte, důležité jsou i negativní záznamy – jen tak zjistíme, kde moudivláčci nebyli. Děkujeme!

Biotopové nároky – kontrolovaná stanoviště: Moudivláček lužní se vyskytuje zpravidla v blízkosti vody (vodoteče, břehy rybníků, zarostlé mokřady), ale může se usadit i na vlhkých loukách či u podmáčených polí, pokud se zde objevují vhodné stromy pro hnízdění. Charakteristické visuté hnízdo bývá umístěno na tenkých převislých větvích listnatých stromů, nejčastěji na vrbách, olších, topolech nebo břízách. Hnízdění početnost může být v jednotlivých letech značně rozdílná. V pohnízdním období vyhledává rákosové či orobincové porosty, ve kterých hledá potravu. Mapování tedy bude zaměřeno na vyjmenované typy mokřadních biotopů, přičemž vhodné je se soustředit na historicky známá hnízdiště. Výstupem

mapování by měl být počet zpívajících samců/registrovaných jedinců na linii, či ploše (u malých lokalit) vhodných biotopů.

Sledovaná oblast: Mapování proběhne na území celého Jihomoravského, Olomouckého a Zlínského kraje.

Harmonogram mapování: Průzkum vhodných lokalit bude probíhat ve dvou termínech v průběhu hnízdního období. První období, 15. 4. - 31. 5. 2022, zahrnuje kontrolu obsazenosti hnízdišť mapováním zpívajících samců. Ve druhém, 1. 6. - 20. 6. 2022, by pak mělo být zachyceno hnízdění. V obou těchto termínech samci intenzivně vymezují svá teritoria zpěvem a pravděpodobnost jejich zjištění na lokalitě je tak největší. Druh lze i provokovat nahrávkou, i když není vhodné to opakovat vícekrát na téže lokalitě v rámci jednoho období. Zásadní je vybranou lokalitu navštívit v obou výše zmíněných termínech. Odstup mezi dvěma po sobě jdoucími kontrolami by měl být alespoň 14 dní. Mapování by mělo probíhat pouze za vhodných podmínek, tj. při teplotách nad 5 °C, bez silného větru a deště. Nejvhodnější denní dobou mapování je ráno, kdy je aktivita zpívajících samců vyšší.

Kromě samotného hnízdění je žádoucí podchytit i pohnízdni výskyt moudivláčků, v období 1. 8. - 1. 9. 2022, kdy mají ptáci rovněž časté nápadné hlasové projevy. Během září pak většina ptáků odlétá zimovat na jih. Vzácně zimující jedince lze mapovat v období 15. 11. 2022 - 1. 3. 2023. V tomto zimním období je ale především velmi vhodné provést na stejných liniích dohledávání hnízd, která jsou na neolístěných stromech výrazně více nápadná, než v době hnízdění. Tato doplňková metoda může významně přispět k upřesnění počtu hnízdicích moudivláčků v daném území. Vychází přitom ze znalosti typického visícího moudivláččího hnízda, které je umístěno na stromech či keřích s elastickými větvemi a je převážně vytvořené z chmýří plstnatých nažek topolů a vrb. Lze se zaměřit jak na lokality, kde bylo hnízdění moudivláčků potvrzené, tak i na místa, kde bylo jejich hnízdění možné či pravděpodobné.

Zpracování výsledků: Všechny nálezy moudivláčků (včetně hnízdní aktivity) prosím zadávejte do internetové faunistické databáze České společnosti ornitologické birds.cz/avif. Vhodné je včasné zadávání pozorování do této databáze, aby se ostatní mapovatelé mohli lépe orientovat v již zmapovaných lokalitách. Při zadávání do databáze Avif prosíme kromě povinných údajů (datum, lokalita atd.) do poznámky k celé vycházce uvést „Mapování moudivláček“ a vypsát délku kontrolované linie, případně odkaz na označenou linii na mapy.cz (ten získáte lehce v „Nástroje“ – „Měření vzdálenosti a plochy“, kde vyklikáte procházenou linii a pomocí „Sdílet“ získáte odkaz na mapu). V poznámce k lokalitě prosíme uvést stručný popis lokality. K nálezům hnízd, včetně těch zimních, je vhodné doplnit následující informace: druh stromu, výška, vzdálenost od vody, stav hnízda (dokončené/nedokončené, rozpadlé), GPS (příp. bod v mapě).

Velmi cenné jsou pro nás i negativní kontroly. Jelikož tyto záznamy nelze vkládat do Avifu, je vhodné negativní kontroly z lokalit zaznamenat např. do excelové tabulky. Případně pokud uvedete do „Poznámka k celé vycházce“ na Avifu „Mapo-

vání moudivláček“ a zadáte jen pozorování jiných druhů, je zřejmé, že moudivláček zjištěný nebyl.

Termín zadání pozorování do Avifu, případně odevzdání výsledků, včetně fotodokumentace a seznamu negativních kontrol je do **15. 3. 2023**. Styčným důstojníkem pro střední Moravu (Olomoucký kraj a okres Kroměříž) je Josef Chytil (chytil@prerovmuzeum.cz), pro jižní Moravu Filip Petřík (filepetrik@seznam.cz).

JMP ČSO, kontaktní osoba pro MOS Josef Chytil, e-mail: jchytil(at)centrum.cz

Novinky z Malé Lipové

Na Malé Lipové se stále něco děje. Už přiletěly vlhy a stejně jako ostatní opeřenci se pilně snaží o zdárné vyvedení potomstva. Nezahálíme však ani my. Během zimy se podařilo připravit podklady pro stavbu pozorovatelny, která nakonec bude stát z krásného důvodu – přítomnosti vstavačů vojenských – blíže stěně, než se původně plánovalo. Proto do pískovny musel dojet bagr a trošku upravit terén. Zároveň vyhloubil i rýhu, do které budou osazeny lavičky. Probíhají také méně viditelné práce, jako je jednání s vlastníky dalších pozemků o jejich odkoupení a nebo jednání s úřady o povolení postavení výše zmíněné pozorovatelny, které už máme v kapse. Uskutečnily se také dvě akce pro veřejnost, vítání ptačího zpěvu 30. dubna se zúčastnilo asi 40 lidí, úspěšná byla i brigáda, o které si můžete přečíst níže. A další exkurze, za hnízdícími vlhami, je za dveřmi.

Kateřina Ševčíková, e-mail: sevcikovaka(at)seznam.cz

Jarní očista Malé Lipové

Jakmile se ve zprávách ČSO o chystaných akcích objevila pozvánka na jarní úklid Malé Lipové, nebylo proč váhat. Už dlouho jsem chtěla tento nedávno založený ptačí park poznat a možnost současně přiložit ruku k dílu byla jedinečným bonusem navíc. Dne 18. 3. 2023 jsem proto sbalila nářadí, mapu a manžela a v 9 hodin jsme byli na místě. Po krátkém úvodu K. Ševčíkové jsme se s dalšími asi 40 brigádníky pustili do díla. Malí i velcí pracanti náruživě čistili prostor od náletů a křoví, prořezávali příliš hustý porost, sbírali odpadky, skopávali drny, ohraničili stanoviště vstavačů, také se podařilo postavit bezpečnostní zábrany po obvodu pískovny. Samozřejmě že jsme si stihli i popovídat, vyměnit informace o svých zajímavých zážitcích z přírody a díky všímavým mládežníkům jsme viděli i několik prvních jarních obojživelníků, třeba ropuchu zelenou. Na závěr se tradičně opékaly špekáčky a družba byla ještě větší. Děkuju moc organizátorům z patronátní skupiny ptačího parku a všem dalším dobrovolníkům, co přišli, protože úsilí tolika nadšených lidí bylo na konci úklidu opravdu poznat. Myslím si, že Malá Lipová je na probuzení stálých obyvatel, ale i na návrat svých hlavních hvězd - vlh pestrých výtečně připravená. Ještě jednou díky, hodně štěstí všem a určitě na shledanou.

Miluše Václavková, e-mail: milusevaclavkova(at)seznam.cz

MOS Na Academia Film Olomouc

MOS byl pořadatelem Academia Film Olomouc (dále jen AFO) požádán, jestli bychom neuspořádaly pro účastníky festivalu procházku za ptáky. Jelikož se většina času festivalu tráví v přítomí sálů s přednáškami nebo v blikotavých světlech promítaných filmů, několik exkurzí mělo účastníkům umožnit „vyvenčit se“. A tak se ve čtvrtek 27. dubna 2023 sešlo 12 zájemců v širokém věkovém spektru v olomouckém konviktu. Po krátkém přivítání následoval pochod přes náměstí na autobusovou zastávku, a odtud jsme se vypravili na konečnou, do Chomoutova. Cesta přes obec k jezeru je odtud sice krátká, ale zato plná ptačích sousedů. A tak jsme mohli sledovat nejen vrabce, rehky, vlaštovky či jiříčky a vyprávět si o nich různé zajímavosti. Velkou radost nám však udělali jedni z prvních rorýsů, kteří bezostyšně lovili potravu nad našimi hlavami. To už jsme ale byly u poloprázdné hladiny Chomoutovského jezera, kterou brázdilo jen několik kachen a husí. I ticho v okolních křovinách dávalo tušit pokročilému času teplého dne. Nebýt prohánějícího se párečku mlynaříků a několika zpěváků, bylo by úplně smutno. Ale přece jen nás čekalo ještě jedno neplánované překvapení. V mokřadu se na jedné z vrbových větví pohupovalo cosi zvláštního – a kolem toho poletoval páreček malých ptáčeků. Vždyť to je hnízdo moudivláčků! Dlouho jsme se kochali vytrvalou prací malých zpěváků, ale zvědavost nakonec vyhrála, a ještě jsme nakoukli na hladinu hlavního jezera. Kromě jedné labutě však byla úplně klidná. Svižnějším krokem jsme se tak vrátili zpět k autobusu.

Kateřina Ševčíková, e-mail: sevcikovaka(at)seznam.cz

Zajímavosti ze střední Moravy za říjen 2022 - březen 2023

Tento přehled je výběrem zajímavých pozorování ptáků z oblasti střední Moravy od konce podzimu 2022 do jara 2023. Počasí bylo relativně teplé, bez větších sněhových nadílek a silných mrazů. Přesto bylo možné pozorovat některé zimní hosty. Z kachen to byla třeba hoholka lední, která se ale jen krátce objevila v prosinci v Tovačově, turpani hnědí, kterých se zdrželo u Hulína až devět a na Moravičanské pískovně se v prosinci objevil i turpan černý.

V prosinci se v Tovačově zastavil kormorán malý. Z brodivých ptáků se objevila koncem dubna v Chropyni raritní volavka vlasatá, pak také volavka stříbřitá v Záhlinicích a Chropyni. Další nečekanou raritou byl ibis hnědý zjištěný počátkem května v Záhlinicích a zajímavé bylo i v našich krajích neobvykle zimující čáp bílý ve Věrovanech.

Z dravců se představili orli: královský a křiklavý, moták stepní, zjištěný v listopadu a pak celkem sedmkrát na jaře. Počátkem května se na polích na Přerovsku a Olomoucku vyskytlo několik poštolek rudonohých.

Patrný byl jarní tah chřástalů kropenatých hlavně v Tovačově a v Záhlinicích a na Bašnově se objevil také chřástal malý.

Z bahňáků stojí za pozornost výskyt pisil čáponohých, vodoušů štíhlých, jarních hejn kulíků zlatých a výjimečně také jednoho kulíka hnědého počátkem května na Kojetínsku. Z rackovitých ve velkém počtu zimovali rackové bouřní (až 2500 ptáků) a rackové bělohlaví (až 2500) na jezerech u Tovačova, doplnění racky středomořskými a stříbřitými. Na jarním tahu bylo možné vidět až devět racků žlutonohých a poměrně výrazný byl i jarní tah rybáků velkozobých, v Záhlinicích se vyskytlo až šest ptáků pospolu.

Nápadný a protažený až do jarních měsíců byl výskyt kalousů pustovek, který by mohl znamenat hnízdění na řadě lokalit, hlavně v polních biotopech. Do Olomouce se vrátili výřečci a uvidíme, jak se jim tam v urbánním prostředí letos bude dařit.

Z pěvců patří k vzácným zástihům třeba rákosník tamaryškový, který se delší dobu zdržoval a zpíval od konce března v Záhlinicích. Na podzim se už pravidelně daří zjistit sněhule severní, kterých se objevilo až 11 na Prostějovsku a Olomoucku. Strnad malinký byl v listopadu odchycen na Zlínsku.

Koncem února byla nalezená u Záhlinic uhynulá labuť zpěvná, všem dobře známá Zpěvanka, která se vyskytovala na střední Moravě od roku 2005, několikrát vyhnízдила v Chropyni a stala se v ptačím světě a ve středomoravské ornitologické komunitě významnou ptačí ikonou. Její preparát je ve sbírkách Ornis v Přerově.

Jiří Šírek, e-mail: jirka.sirek(at)seznam.cz

Stavba ORNIS dokončena!

Dnešním 12. květnem 2023 byla předána II. etapa přestavby ORNIS – což znamená, že se po kolaudaci budeme moci navrátit ze svého „vyhnanství“. To se ovšem uskutečnilo velmi, velmi blízoučko – hned ve vedlejší části již hotové nové budovy. Ve vyhnanství již nejsou sbírky – ty jsou všechny řádně již natrvalo uloženy v novém, moderním depozitáři. Na střeše staronové budovy jsou již zapojeny fotovoltaické články šetřící energii, na stejném místě jsou instalovány dva světlovody významným způsobem zvyšující světelný komfort celého prostoru. Stěny haly budou stejně jako dříve využívány pro uskladnění časopisů, bohatá knihovna již nebude rozstrkána tam, kde se našel byt jen kousek místa pro jednu skříňku – naopak bude zabírat celý prostor dřívějšího depozitáře (a ještě dříve přednáškové místnosti). Obzvláště novou knihovnici čeká doslova hora práce – dostat všechny knihovnické jednotky do všeobecně užívaných knihovnických databází kvůli výraznému zlepšení jejich dostupnosti. Také na preparátora čeká kopec práce – nyní především připravit všechny vybrané preparáty (je jich téměř 600) na instalaci do nové expozice „Ptáci Česka“. To je poslední velká práce, která nás všechny čeká – dokončení této expozice. Ta je nyní ve velmi raném stadiu přípravy – začínají se zavěšovat vitríny, připravovat instalace podhledů, společně s dodavatelem finišujeme s přípravami posledních podkladů. Shrnuto – pokud se vše podaří, tak se máme všichni na co těšit!

Josef Chytil, e-mail: jchytíl(at)centrum.cz

Pro chytré hlavy

V každé z pěti níže napsaných vět se mimo hlavní aktéry (třeba páva, chřástala nebo havrana s vránou) se v pořadí písmen skrývá ještě další ptačí druh. Najdete jich všech pět? Tomu, komu se to podaří a napíše nám své objevy do konce srpna 2023 na e-mail info@mos-cso.cz, obdrží malou odměnu.

PAVÍ SAMEC PO LÁKÁNÍ SAMICE, PŘI KTERÉM NEUSPĚL, ODEŠEL SE SVĚŠENÝM OCASEM ZAHANBEN.

PRÁZDNÉ STRAČÍ DOUPĚ NIC ENORMNÍHO NESKRÝVÁ – ANI DRAHÉ KAMENY, ANI ZLATÉ ŠPERKY.

KDYŽ SE HÁDAL HAVRAN S VRÁNOU O NĚCO NA ZUB, KLOVL HAVRAN VRÁNU TAK, AŽ JÍ Z TOHO ŠLA HLAVA KOLEM.

CHEŠ-LI VIDĚT CHŘÁSTALA, POLEJ SEKANOU TRÁVU VODOU A PROHLEDEJ JI.

KDYŽ SAMEC HRDLÍČKY VE SVÉM TERITORIU ZAMILOVANĚ VRKÁ, NĚKDE SE UŽ ZŘEJMĚ SKRÝVÁ SAMIČKA, KTERÁ MU JEHO LÁSKU OPĚTUJE.

Pozvánka na exkurze MOS

Hnízdní sezóna zvolna vrcholí. Exkurze k vítání ptačího zpěvu jsou za námi, blíží se však výpravy do tajemného světa sousedé – za rorýsi, jiříčkami a netopýry. Procházky budou přibývat, aktuální situaci sledujte na: <http://mos-cso.cz/exkurze/>. Pokud budete chtít raději navštívit individuální procházky, kontaktujte nás! Těšíme se s Vámi na viděnou!

16. červen 2023 – Za tajemstvím létajících sousedů v Horce nad Moravou - Sraz u zastávky „Horka nad Moravou, Obecní úřad“ (před potravinami Hruška) v 19:30, ukončení okolo 22:00 u ekocentra Sluňákov (možnost pokračování navazující akcí Noční můry Domu přírody – odchyt nočních motýlů). Večerní procházka obcí na hnízdiště rorýsů, poštolek, jiříček a vlaštovek. Ukázka správného zabezpečování skleněných ploch proti nárazům ptáků. Po setmění sledování netopýrů ultrazvukovými detektory a ukázka hendikepovaných netopýrů ze záchranné stanice. Kapacita omezena - nutné se předem přihlásit v elektronickém formuláři (<https://slunakov.cz/news/nasi-letajici-sousedede-3/>). Pořádáno ve spolupráci s ekocentrem Sluňákov. **Exkurzi povede:** Evžen Tošenovský (mob.: 777 771 196, e-mail: tosenovsky@birdlife.cz)

23. červen 2023 – Za tajemstvím okřídlených sousedů v Olomouci - Sraz na náměstíčku u kaple Neposkrvněného početí Panny Marie (Nové Sady) v 19:30, ukončení okolo 22:00 v Čechových sadech. Večerní procházka sídlišti Povel a Nová Ulice na hnízdiště rorýsů, jiříček, kavek a významné úkryty netopýrů. Při setmění sledování výletu netopýřích kolonií ve Smetanových a Čechových sadech. Po setmění pro vytrvalé sledování/poslouchání absolutní olomoucké rarity – jediného známého hnízdění výřečků malých v ČR! (viz. <http://vyrecci.unas.cz/>). Kapacita omezena - nutné se předem přihlásit e-mailem vedoucímu exkurze (s uvedením

telefonického kontaktu a počtu účastníků). **Exkurzi povede:** Evžen Tošenovský (mob.: 777 771 196, e-mail: tosenovsky@birdlife.cz)

28. červen 2023 – Za tajemstvím okřídlených sousedů v Olomouci (pro nevidomé) - Speciální vycházka pro handicapované účastníky (zejména se zrakovým handicapem) ve Smetanových a Čechových sadech. Místo a čas srazu bude zájemcům upřesněn při přihlášení. Vycházka kolem hnízdišť rorýsů, jiříčků, kavek a významných úkrytů netopýrů. Poslouchat budeme ale i ropuchy zelené a možná absolutní olomouckou raritu – jediné známé hnízdění výřečků malých v ČR! (viz. <http://vyrecci.unas.cz/>). Kapacita omezena - nutné se předem přihlásit e-mailem vedoucímu exkurze (s uvedením telefonického kontaktu a počtu účastníků). Pořádáno ve spolupráci s TyfloCentrem Olomouc. **Exkurzi povede:** Evžen Tošenovský (mob.: 777 771 196, e-mail: tosenovsky@birdlife.cz)

2. červenec 2023 – Za tajemstvím sousedů v Olomouci. Sraz před obchodním domem Senimo (49.5988492N, 17.2729836E). Večerní procházka na hnízdiště rorýsů a za dalšími ptačími sousedy. Po setmění se přesuneme do Bezručových sadů a budeme „poslouchat neslyšitelné“ – netopýry. **Exkurzi povede:** Kateřina Ševčíková (tel.: 776 746 980, e-mail: sevcikovaka@seznam.cz).

8. červenec 2023 – Za nejkrásnějším ptákem Evropy na Malou Lipovou. Procházka do nejmenšího ptačího parku ČSO za kolonií vlh pestrých. Sraz v 7:45 u kostela v Rokytnici u Přerova. Za deště se akce nekoná. Pořádá ORNIS muzea Komenského v Přerově ve spolupráci s Moravským ornitologickým spolkem – středomoravskou pobočkou ČSO a Česko u společností ornitologickou.

15. červenec 2023 – Večerní vycházka za zvířecími obyvateli Zlína - Sraz na náměstí ul. Masarykova v Malenovicích (před kulturním střediskem) v 19:30. Komentovaná exkurze pro veřejnost. Pozorování rorýsů, jiříčků a dalších druhů městských ptáků na hnízdištích, představení různých aktivit ochrany městských ptáků (při zateplování budov, před kolizemi se skly, mortalitou na sloupech a drátech el. vedení apod.). Po setmění ukázky moderních metod používaných při výzkumu a praktické ochraně netopýrů (batdetektory), ukázka hendikepovaných netopýrů ze záchranné stanice. Kapacita omezena - nutné se předem přihlásit e-mailem vedoucímu exkurze (s uvedením telefonického kontaktu a počtu účastníků). Pořádáno ve spolupráci s OŽP MM Zlína. **Exkurzi povedou:** Evžen Tošenovský (tel.: 777 771 196, e-mail: tosenovsky@birdlife.cz) a Libuše Bartolčicová (e-mail: 577 630 982, e-mail: libusebartolcicova@zlin.eu)

Zapojte se do správních řízení!

Zajímá Vás, co se děje okolo? Proč se támhle pokácel strom, tam se staví silnice či se opravuje koryto potoka? Chtěli byste aktuální dění ve Vašem okolí ovlivnit? MOS se účastní správních řízení týkajících se ochrany přírody v Olomouckém a Zlínském kraji. A díky tomu má možnost do mnohých záležitostí zasáhnout a třeba je i trochu ovlivnit. Ale ne všechny kouty rozsáhlého území působnosti známe, a

tedy není v našich silách se ke všemu vyjádřit dostatečně. A tady můžete přijít na řadu Vy. Dejte nám vědět na e-mail (info@mos-cso.cz) a my Vás budeme informovat o tom, co se děje ve Vašem okolí. Budeme vděční za postřehy místních znalců, které povedou k lepší ochraně nejen ptáků.

Půjčete si vybavení do terénu!

Výbor MOS se shodl na tom, že by členům MOS rád zpřístupnil část spolkového majetku. Můžete si tak pro potřeby výzkumu či pozorování ptáků zapůjčit např. stativový dalekohled s příslušenstvím, fotoaparát nebo endoskop. Výpůjčka je podmíněna podepsáním smlouvy, která se řídí výpůjčním řádem. Budete-li mít o zápůjčku zájem, kontaktujte jednatele MOS J. Chytila (e-mail: jchytíl@centrum.cz, tel.: 724 947 544), který Vám sdělí, zda je daná věc ve Vámi zvoleném termínu k dispozici a vypůjčení zprostředkuje. Pevně věříme, že Vám možnost využití spolkového vybavení udělá radost, a že ji budete využívat. Bližší informace naleznete na webu MOS: www.mos-cso.cz.

Publikujte v Moudivláčkovi a Zprávách MOS!

Pozorovali jste zajímavého opeřence? Máte nezapomenutelný zážitek z terénu nebo z exkurze? Chcete sdělit ostatním členům MOS něco neslýchaného? Napište příspěvek do Moudivláčka! Své příspěvky týkající se tématu ptáků nebo moravské ornitologie zasílejte na e-mail: info@mos-cso.cz. Aktuální příspěvky lze umístit i na webových stránkách Moravského ornitologického spolku www.mos-cso.cz. Odborné články je možné publikovat v recenzovaném časopisu Zprávy MOS. Obecně se odborné časopisy podobného ražení daří zaplňovat čím dál obtížněji, pomozte to tedy změnit! Těšíme se na Vaše příspěvky!

Navštivte videokanál MOS na YouTube

Již více než 700 videí ptáků, ale i dalších skupin organismů si můžete prohlédnout na videokanále MOS na www.youtube.com/MOS1932.

Moudivláček – zpravodaj Moravského ornitologického spolku. Interní zpravodaj pro členy MOS – smp ČSO. Kontakt (adresa pro zasílání příspěvků a korespondence): Bezručova 10, 750 02 Přerov, e-mail: info@mos-cso.cz, www.mos-cso.cz, bankovní spojení: 32434831/0100. Kresby na titulní straně – © Jiří Polčák (moudivláček lužní), © Kateřina Ševčíková (polák velký), grafická spolupráce – Jiří Kaláček. Vychází nejméně dvakrát ročně v elektronické podobě a tiskem v nákladu 30 ks. Číslo 1/2022 vyšlo 15. 6. 2023.

